

I. – III. DEKLINACE

Úvod do latinského deklinačního systému

- **koncovka genitivu singuláru**
 - podle ní se pozná, do které z pěti deklinací dané substantivum patří

	1. deklinace	2. deklinace	3. deklinace	4. deklinace	5. deklinace
Koncovka gen. sg.	-ae	-ī	-is	-ūs	-ēī

I. DEKLINACE

1. deklinace - shrnutí

- do 1. deklinace patří:
 - latinská a řecká substantiva, která jsou v nom. sg. zakončena na **-a** a v gen. sg. na **-ae**:
 - *tībia, ae, f.* (lat.)
 - *artēria, ae, f.* (řec.)
 - řecká substantiva končící v nom. sg. na **-ē**, v gen. sg. **-ēs**
 - *raphē, ēs, f.* (řec.)
 - řecká substantiva končící v nom. sg. na **-ēs**, v gen. sg. **-ae**
 - *diabētēs, ae, m.* (řec.)

1. deklinace – latinská substantiva a adjektiva

- skloňování vzoru **vēna, ae, f.**
 - nominativ singuláru končí na -a; koncovka **-ae** v genitivu singuláru

	sg.	pl.
nom.	vēn- a	vēn- ae
gen.	vēn- ae	vēn- ārum
akuz.	vēn- am	vēn- ās
abl.	vēn- ā	vēn- īs

Skloňování řeckých substantiv 1. deklinace (sg.)

	artēria, ae, f.	raphē, ēs, f	diabētēs, ae, m.
nom. sg.	artēri- a	raph- ē	diabēt- ēs
gen. sg.	artēri- ae	raph- ēs	diabēt- ae
akuz. sg.	artēri- am	raph- ēn	diabēt- ēn/-am
abl. sg.	artēri- ā	raph- ē	diabēt- ē/-ā

Skloňování řeckých substantiv 1. deklinace (pl.)

	artēria, ae, f.	raphē, ēs, f.	diabētēs, ae, m.
nom. sg.	artēri- ae	raph- ae	diabēt- ae
gen. sg.	artēri- ārum	raph- ārum	diabēt- ārum
akuz. sg.	artēri- ās	raph- ās	diabēt- ās
abl. sg.	artēri- īs	raph- īs	diabēt- īs

II. DEKLINACE

2. deklinace – latinská substantiva a adjektiva

- *ō*-kmen, všechny 3 rody, M, N, (F)
- nominativ singuláru zakončený na **-us/-er** (M) nebo **-um** (N)
- koncovka **-ī** v genitivu singuláru
 - *mūsculus, ī, m.* sval
 - *cancer, cancrī, m.* rakovina
 - *ligāmentum, ī, n.* vaz
- u substantiv zakončených v nom. sg. na *-er* se koncová samohláska *-e-* ze slovního základu vypouští, např.:

2. deklinace – latinská substantiva

- skloňování vzoru **nervus, ī, m.**
 - vzor pro M (F) 2. deklinace

	sg.	pl.
nom.	nerv- us	nerv- ī
gen.	nerv- ī	nerv- ōrum
akuz.	nerv- um	nerv- ōs
abl.	nerv- ō	nerv- īs

2. deklinace – latinská substantiva

- skloňování vzoru cerebrum, **ī**, **n**.
 - vzor pro neutra 2. deklinace

	sg.	pl.
nom.	cerebr- um	cerebr- a
gen.	cerebr- ī	cerebr- ōrum
akuz.	cerebr- um	cerebr- a
abl.	cerebr- ō	cerebr- īs

- **pravidla skloňování neuter!!!**
 - nominativ a akuzativ plurálu vždy končí na **-a**
 - nominativ a akuzativ má vždy shodný tvar

2. deklinace – řecká substantiva

- **charakteristika:**

- nominativ singuláru zakončený na **-os** (M), **-us/-er** (M/ F) nebo **-on/ -um** (N)
- koncovka **-ī** v genitivu singuláru
- rody substantiv: převážně maskulina a neutra

- *nephros, ī, m.* ledvina
- *condylus, ī, m.* kloubní hrbol
- *cōlon, ī, n.* tračník
- *organum, ī, n.* orgán

- **feminina výjimečně:** *diameter, ī, f.* průměr
methodus, ī, f. metoda, způsob

2. deklinace – řecká substantiva

- řecká maskulina a feminina 2. deklinace se skloňují podle vzoru **nervus, ī, m.**
 - výjimka v akuz. sg.: koncovka **-on** u substantiv se zakončením **-os** v nom. sg.
 - doplňující vzor: **nephros, ī, m.**

	sg.	pl.
nom.	nephr- os	nephr- ī
gen.	nephr- ī	nephr- ōrum
akuz.	nephr- on	nephr- ōs
abl.	nephr- ō	nephr- īs

2. deklinace – řecká substantiva

- řecká neutra 2. deklinace se skloňují podle **sēptum, ī, n.**
 - ! pozor na akuz. sg. (u neuter nom. = akuz.)
 - doplňující vzor: **cōlon, ī, n.**

	sg.	pl.
nom.	cōl- on	cōl- a
gen.	cōl- ī	cōl- ōrum
akuz.	cōl- on	cōl- a
abl.	cōl- ō	cōl- īs

Vzory I. A II. deklinace

I. **Vena** F (M)

Raphe (F)

Diabetes (M)

II. **Nervus (Cancer)** M (F)

Cerebrum (Septum) N

Nephros M (F)

Colon (N)

Adjektiva I. a II. deklinace - shrnutí

- adj. 1. a 2. deklinace
- trojvýchodná – 3 tvary pro 3 rody:

-us/er, -a, -um

longus, longa, longum

dexter, dextra, dextrum

- koncovka adj. se řídí rodem substantiva
- M: vzor **nervus (cancer)**
- F: vzor **vena**
- N: vzor **cerebrum**

III. DEKLINACE

Skloňování latinských substantiv

3. deklinace: **vzory**

	maskulina feminina	neutra
i-kmeny	<i>auris, is, f.</i>	<i>rēte, is, n.</i>
souhláskové kmeny	<i>pulmō, ōnis, m.</i>	<i>corpus, oris, n.</i>

Skloňování substantiv 3. deklinace:

maskulina a feminina

- vzory: **auris, is, f.** (i-kmeny)
pulmō, ōnis, m. (souhláskové kmeny)

	sg.		pl.	
nom.	aur- is	pulmōn- is	aur- ēs	pulmōn- ēs
gen.	aur- is	pulmōn- is	aur- ium	pulmōn- um
akuz.	aur- em	pulmōn- em	aur- ēs	pulmōn- ēs
abl.	aur- e	pulmōn- e	aur- ibus	pulmōn- ibus

Skloňování substantiv 3. deklinace:

neutra

• vzory: **rēte, is, n.** (i-kmeny)

corpus, oris, n. (souhláskové kmeny)

	sg.		pl.	
nom.	rēte	corpus	rēt- ia	corpor- a
gen.	rēt- is	corpor- is	rēt- ium	corpor- um
akuz.	rēte	corpus	rēt- ia	corpor- a
abl.	rēt- ī	corpor- e	rēt- ibus	corpor- ibus

Skloňování substantiv 3. deklinace:

	M, F		N	
nom.	aur- is	pulmōn- is	corpus	rēte
gen.	aur- is	pulmōn- is	corpor- is	rēt- is
akuz.	aur- em	pulmōn- em	corpus	rēte
abl.	aur- e	pulmōn- e	corpor- e	rēt- ī

Skloňování substantiv 3. deklinace:

	sg.		pl.	
nom.	aur- ēs	pulmōn- ēs	corpor- a	rēt- ia
gen.	aur- ium	pulmōn- um	corpor- um	rēt- ium
akuz.	aur- ēs	pulmōn- ēs	corpor- a	rēt- ia
abl.	aur- ibus	pulmōn- ibus	corpor- ibus	rēt- ibus

Výjimky 3. deklinace

- substantivum *os, ossis, n.* má v genitivu plurálu nepravidelný tvar *ossium*:

	sg.	pl.
nom.	OS	OSS-a
gen.	OSS-ĪS	OSS- ium
akuz.	OS	OSS-a
abl.	OSS-e	OSS-ibus

Výjimky 3. deklinace

- substantivum *vās, vāsis, n.* se v plurálu skloňuje podle 2. deklinace (vzor *sēptum*):

	sg.	pl.
nom.	vās	vās- a
gen.	vās-is	vās- ōrum
akuz.	vās	vās- a
abl.	vās-e	vās- īs

Řecká substantiva 3. deklinace

- **charakteristika a skloňování**
 - podle tvarů a zakončení v nom. a gen. sg. se dělí do dvou typů:
 - **stejnoslabičná:** typicky končí na **-sis** nebo **-xis**; skloňují se podle vzoru *basis, is, f.*
 - *axis, axis, m.* osa; čepovec
 - **různoslabičná:** v genitivu dochází k rozšíření kmene (tvar má vyšší počet slabik ve srovnání s nominativem); maskulina a feminina se skloňují podle vzoru *pulmō*, neutra podle *corpus*:
 - *sphinctēr, ēris, m.* svěrač (sval)
 - *parōtis, idis, f.* příušní žláza
 - *derma,tis, n.* kůže

Řecká substantiva 3. deklinace

- rody substantiv: maskulina, feminina, neutra
 - ze zakončení nom. a gen. sg. lze poznat rod substantiva

	zakončení nom. a gen. sg.	příklad
maskulina	-ēr, -ēris	<i>sphinctēr, ēris, m.</i>
feminina	-is, -idis -sis, -is	<i>parōtis, idis, f.</i> <i>basis, is, f.</i>
neutra	-ma, -matis	<i>derma,tis, n.</i>

Řecká substantiva 3. deklinace

- skloňování doplňujícího vzoru **basis, is, f.**

	sg.	pl.
nom.	basis	bas-ēs
gen.	bas-is/ -eos	bas-ium
akuz.	bas-im/ -in	bas-ēs
abl.	bas-ī	bas-ibus

Adjektiva 3. deklinace

- **skloňování**
- Adjektiva 3. deklinace se skloňují podle i-kmenových vzorů 3. deklinace
 - tvary adjektiv 3. deklinace ve spojení se substantivou mužského nebo ženského rodu:
 - podle vzoru *auris*
 - s výjimkou ablativu singuláru, kde mají koncovku **-ī** místo **-e**
 - tvary adjektiv 3. deklinace ve spojení se substantivou středního rodu:
 - podle vzoru *rēte*

Skloňování adjektiv 3. deklinace

- skloňování dvojvýchodného adjektiva **nāsālis, e**

sg.	M	F	N
nom.	nāsāl- is	nāsāl- is	nāsāl- e
gen.	nāsāl- is	nāsāl- is	nāsāl- is
akuz.	nāsāl- em	nāsāl- em	nāsāl- e
abl.	nāsāl- ī	nāsāl- ī	nāsāl- ī
pl.			
nom.	nāsāl- ēs	nāsāl- ēs	nāsāl- ia
gen.	nāsāl- ium	nāsāl- ium	nāsāl- ium
akuz.	nāsāl- ēs	nāsāl- ēs	nāsāl- ia
abl.	nāsāl- ibus	nāsāl- ibus	nāsāl- ibus

Skloňování adjektiv 3. deklinace

- skloňování jednovýchodného adjektiva **simplex**

sg.	M	F	N
nom.	simplex	simplex	simplex
gen.	simplic- is	simplic- is	simplic- is
akuz.	simplic- em	simplic- em	simplex
abl.	simplic- ī	simplic- ī	simplic- ī
pl.			
nom.	simplic- ēs	simplic- ēs	simplic- ia
gen.	simplic- ium	simplic- ium	simplic- ium
akuz.	simplic- ēs	simplic- ēs	simplic- ia
abl.	simplic- ibus	simplic- ibus	simplic- ibus